

Batagaa kaŋ Pol n'a sanba Filipi borey se

Citaaboo fahamandiroo

Waatoo kaŋ Pol koy Filipi koyraa ra ka Irkoy meeŋennoo har, nga ra boroyan naanay Isa no din. Filipi, koyra no kaŋ mana cindi kala Masedoni gandaa ra, sohō a sii kala Gres gandaa ra. Alyahuudey ra, borey kaŋ naanay ga kacca.

Pol goo ma Alhabar Boryaa waazu no din kaŋ hinoo n'a dii k'a daŋ kasaa ra. Jiiriyay banda ga, a yee ka huru kasa koyra tana ra. Kaŋ Filipi koyraa ganakey maar'a, i na boro sanba a do kasaa ra nda hayayan ka gomni tee a se. Woo se kaŋ a goo kasaa ra, a na batagaa woo hantum i se k'i foo, k'i noo nga alhabarey. Batagaa ŋenney ga cebe kaŋ Pol ga baa Filipi borey. Ba kaŋ se a goo kasaa ra, za nga batagaa ŋintinoo ga hala benantaa ga, a ga cebe kaŋ nga ga jaali Isa Almasihu maaganda se.

Pol g'i hoyray i ma ngi boŋ yeeti ganda cere se sanda takaa kaŋ nda Isa na nga boŋ yeeti ganda Baabaa Irkoy se. I masi ngi boŋ kar cere ga.

Borey kaŋ se batagaa sanbandi maapey

nda fooyanoo kaŋ teendi i se

1 ¹ Agay Pol nda Timote kaŋ ti *Almasihu Isa tamey ka batagaa woo sanba Irkoy boro henanantey kul se kaŋ goo Almasihu Isa bande nda *Egilizoo jinehuney nda goykey se kaŋ goo Filipi koyraa ra. ² Ir Baabaa Irkoy nda ir Koyoo Isa Almasihu *anneemaa nda alaafiyya ma kaa war ga.

Pol Irkoy ŋaarayroo Filipi borey se

³ Ay ga albarka tee ay Koyoo se waati kul kaŋ ay hongga war. ⁴ Waati kul, ay ŋaaray foo kul ra, ay ga Irkoy ŋaaray war kul se nda jaali, ⁵ gaakasinaa kaŋ war n'a tee *Alhabar Boryaa ra za zaari jinaa^a hala hō. ⁶ Ay ga naanay ka bay kaŋ boraa kaŋ na goy hennaa ŋintin war ra ga koy a ga hala a m'a timmandi *Almasihu Isa zaaroo hane. ⁷ A ga henan ya ne ya miileyanoo woo ka war hongu, zama war goo ay binoo ra, war kaŋ ay kasa-izetaraa ra, nda faasaroo, nda seedetaraa kaŋ ay g'a tee Alhabar Boryaa se, war kul duu Irkoy *anneemaa kaŋ ay duu a. ⁸ Zama Irkoy ga tee ya ne seede kaŋ ay ga faaji war kul se nda baji cimi kaŋ ti Almasihu Isa bajoo.

⁹ Hayaa kaŋ ay g'a ŋaaray Irkoy ga man'ti kala war bajoo ma tonton, a ma hanse ka tonton ka koy bayray nda fahamay here, ¹⁰ hala war ma wan ka haya kayantey bay. War ma henan ka tee boro kaŋ ga laybu sii Isa Almasihu zaaroo se ¹¹ ka too met nda ŋerretaraa kaŋ Isa Almasihu g'a noo. A ma tee Irkoy dar'aa nda nga saabuyanoo se.

Pol kasa-izetaraa nda Alhabar Boryaa kojjiineyanoo

¹² Ag'armey, ay ga baa war ma bay kaŋ hayey kaŋ duu agay, i nka teendi hala *Alhabar Boryaa ma koy nda jine ¹³ hala nongu kaŋ ra gaalawey kaŋ huru ay ga kaaray goforneroo tuujidogoo kul nda borey cindey kul se kaŋ *Almasihu se i huru ay ga. ¹⁴ Ay kasa-izetaraa n'ay arma booboyan biney daŋ ir Koyoo bande. I duu bine ka tonton ka ŋennoo har bila hunburay.

¹⁵ Boro fooyan, cimi no, i ga Almasihu ŋennoo waazu nda canseyan nda yenje, amma affooyan g'a waazu nda anniya hennay. ¹⁶ Borey din, i ga goy nda baji, zama i ga bay kaŋ Alhabar Boryaa se ay ga faasa. ¹⁷ Affooyan ga Almasihu ŋennoo waazu

^a1.5 Teegoyey 16.12.

nda alhaasiditaray, ngi anniyawey si boori. I ga tammahā ngi ma tonton ay kasaa zaraboo ga.

¹⁸ Man albasoo, haya kul kaŋ no wala taka kul kaŋ no, a ma teendi cimi jaŋay wala cimi ra, Almasihu ŝennoo ya ga waazandi, ay ga ŋaali, ay ga ŋaali koyne. ¹⁹ Ay ga bay kaŋ woo kul ga kate ay hallasiroo ma doonandi war ŋaarayroo nda Isa Almasihu *Hundoo faabaa albarkaa ra. ²⁰ Ay ga batu nda cahāyan, ay ga naata kaŋ ay si haw. Ay goo nda naanay timmante, sohō da sanda waati kul takaa kaŋ ay kunturoo ga Almasihu beeraa cebe hunayan wala buuyan ra.

²¹ Zama agay se hunaroo ti Almasihu, buuyan man'ti kala duuray, ²² amma nda ay hunaroo laboo ga, ga goyoo hanse, woo kaŋ ay g'a suuba, ay s'a bay. ²³ Ay ga ŝiita nongu hinkaa kul here, ay ga boonay ya hun ne ka koy Almasihu jeroo ga, [zama] woo ti haya kaŋ ga hanse ka baa hunday. ²⁴ Amma war maaganda se ya cindi kunturoo woo ra nafaa bisa ya koy. ²⁵ Ay ga naanay ka bay kaŋ ay ga cindi ne ka bara war bande war koyjineyanoo nda war naanaa ŋaaloo se ²⁶ hala war ma hanse ka Almasihu Isa ka fooma ay bande, ay yee kateyanoo war game waatoo ga.

Ganakey ma tangam

²⁷ Haya kul kaŋ no, war dira takaa ma hima nda *Almasihu *Alhabar Boryaa takaa, a ma tee ya nka kaa war do ka dii war wala ay sii no, ay ma maa kaŋ war ga gaabandi henna lakkal folloku ra ka tangam nda bine foo naanaa se kaŋ ti Alhabar Boryaa. ²⁸ War masi naŋ war nkuwawey ma war tarbasandi haya kul ra. Woo ga tee ngi dereroo tammaasaa, amma war, a ga tee war hallasiroo tammaasaa Irkoy albarkaa ra. ²⁹ Zama Irkoy na war noo *anneema kaŋ man'ti war ma naanay hinne Almasihu albarkaa ra, amma mo war ma zarabi a se. ³⁰ War goo gurgaa ra kaŋ ra war dii ay goo, war ga maa mo kaŋ ay goo a ra hala hō.

Almasihu na nga boŋ yeeti ganda ka duu beeray

2¹ Sohō, nda binekanay ga duwandi *Almasihu bande, nda bineyaynay goo kaŋ hun baji ra, nda war nda Irkoy *Hundoo tee affoo, nda hinneyan nda tamalla goo, ²w'ay paaloo tabatandi ka tee bine foo, ka tee baji foo, ka tee affoo, ka tee honguyan foo. ³War masi haya kul tee nda alhaasiditaray, wala nda foomataray, amma boŋ yeeti gandayan ma kate war affoo kul ma nga ceroo guna sanda boro kaŋ bisa nga. ⁴War masi war boŋ guna, amma boro foo kul ma borey jerey [mo] guna. ⁵Wa honguyanoo woo dii war game kaŋ goo Almasihu Isa mo se,

⁶nga kaŋ nga nda Irkoy ga hima,
a mana ceeci nga ma sawa nda Irkoy nda gaabi.

⁷Amma a nka nga boŋ tee yaada
ka hima nda tam,

ka nga boŋ himandi adamize,
a garandi mo kaŋ adamize no.

⁸A na nga boŋ yeeti ganda
ka haŋajer hala buuyanoo ga,
*kanjandibundoo buuyanoo.

⁹Woo maaganda se Irkoy hanse k'a jer^b
k'a noo maa kaŋ bisa maapey kul,

¹⁰hala beenaa hayey, nda laboo boŋ hayey, nda laboo cire hayey kul
ma kanje sonbu Isa maapoo se.

¹¹De mo deene kul ma nee kaaray
kaŋ nga Koyoo ti Isa Almasihu
ka Baabaa Irkoy beerandi.^c

Hayaa kaŋ ganakey ga hima k'a tee

¹²Adiši, ay baakey, war kaŋ hanga fonda waati kul, man'ti waati kaŋ ay goo war game hinne, amma sohō kaŋ ay sii war game war ma hanse ka hanga a ka tonton. Wa war hallasiroo goyoo tee nda hunburay nda jijiriyān, ¹³zama Irkoy no ma goy war ra ka war noo anniyaa nda takaa kaŋ nda war m'a tee nda woo kaŋ ga kan a se. ¹⁴Haya kul kaŋ war g'a tee w'a tee bila ŋuunūjuunu bila kakaw. ¹⁵War ma duu ka tee boroyān kaŋ ga taali sii, boroyān kaŋ ga henan, Irkoy izeyān kaŋ ga laybu sii zamankasine golbante ra kaŋ ga Irkoy hoo kaŋ gamey ra war ga tee sanda gaayān kaŋ ga dii adūŋna ra ¹⁶ka hunayan ūennoo har i se^d. Woo ra ay ga fooma nda war *Almasihu zaaroo hane. Ay mana gaarandi yaada, ay mana taabi yaada.

¹⁷Ba nda ay tee sanda haya hari-hari ka munandi ka tee *sargari hari-hari kaŋ ga doori sargaroo boŋ kaŋ ti war naanaa goyoo, a ga tee ya ne paali, ay ga paali war kul bande. ¹⁸Taka follokaa, war mo ma paali, war ma paali ay bande.

Timote nda Epafrodit ga sanbandi Filipi koyraa ra

¹⁹Ay naataa goo ir Koyoo Isa ra kaŋ ne nda kayna ay ga Timote sanba war do hala war alhabarey m'ay binoo daŋ. ²⁰Ay sii nda boro kul kaŋ agay nda a ga tee lakkal foo ka alhuzun nda cimi war misoo se nda man'ti nga hinne. ²¹Borey jerey kul, ŋgi boŋ nda i ga alhuzun, man'ti Isa *Almasihu hayey. ²²War hunday ga bay kaŋ Timote na nga laadirtaraa cebe, a goy ay bande *Alhabar Boryaa se sanda ize kaŋ ga goy baaboo se. ²³Ay ga tammahā y'a sanba war do za ay dii ay misoo takaa. ²⁴Amma ay ga naanay ir Koyoo ka bay kaŋ ne nda kayna agay hunday ga kaa.

^b2.9 Ezayi 52.13; 53.12.

^c2.10–11 Ezayi 45.23.

^d2.16 ka hunayan ūennoo har i se, Grek ūenni ra, almaganaa faa ti ka gaabu hunayan ūennoo ga.

²⁵ Ay dii kaŋ a ga hima ya ag'armaa Epafrodit yeeti war ga, ay goykasinaa no, ay hangasinoo no tangamyanoo ra. War n'a donto ay do a m'ay noo hayey kaŋ ga ay ga too. ²⁶ A ga hanse ka faaji war se, binoo maray kaŋ a maa kaŋ war maa nga wircoo. ²⁷ Cimi no, a wirci hala nongu kaŋ ra a baa ka buu, amma Irkoy hinna a ga, man'ti nga hinne se a hinna, a hinna agay mo ga, hala binemarayyan masi koy tonton ay binemaraa ga. ²⁸ Ay goo m'a sanba nda cahāyan hala nda war dii a, a ma tee war se jaali, haya ma hun ay binemaraa ra. ²⁹ W'a kubay nda jaali timmante ir Koyoo albarkaa ra, wa borey wey dumey beerandi, ³⁰ zama Almasihu goyoo maaganda se a baa ka buu, a na nga hundoo farratandi ka kate ya ne hayaa kaŋ war si hin k'a ka too ay do.

Šerretaray cimoo Irkoy jine

3¹ Aywa ag'armey, wa jaali nda ir Koyoo. Ay si fara ka haya follokey hantum war se, zama haya no kaŋ ga kay war se.

² Wa hawgay hanšey^e ga, war ma war boŋ hawgay goykaw laaley ga, wa war boŋ hawgay hurubanguyan futaa ga, ³ zama ir ti hurubanguyan cimoo^f, ir kaŋ ga Irkoy gana nga *Hundoo albarkaa ra, ka bolsay nda *Almasihu Isa, ir si felle gaaham ga.

⁴ Agay, ay goo nda fondo ka felle ay boŋ ga, nda boro ga hongu kaŋ nga ga hin ka naanay nga boŋ, agay ti boro jinaa: ⁵ ay hurubangu jirbi yaahantoo hane, Izirayel boro ti agay, ay goo Benžameŋ alkabiilaa ra, Ebere cimi-cimi ti agay, *ašariyaa here *Fariziyen ti agay. ⁶ Ay hanse ka ašariyaa dii hala nongu kaŋ ra ay tee *Egilizoo gurzugandikaw. Šerretaraa kaŋ ašariyaa n'a har, ay henan a here. ⁷ [Amma] hayey kaŋ ay cindi k'i guna sanda duuray, ay g'i himandi mursay *Almasihu maaganda se. ⁸ Cimi no, ay ga hayey kul mo guna sanda mursay Almasihu Isa, ay Koyoo bayraa nafaw beeroo maaganda se. Nga kaŋ maaganda se ay ga hayey kul guna sanda mursay, ay g'i guna sanda žiibi hala ya duu ka duu Almasihu. ⁹ Ay ma garandi a bande, ay šerretaraa masi hun ašariyaa do, amma woo kaŋ ga duwandi Almasihu naanaa albarkaa ra, šerretaraa kaŋ hun Irkoy do naanaa albarkaa ra. ¹⁰ Hala y'a bay, nga, nda nga tunyanoo gaaboo, nda ka tee a bande affoo nga zarabey ra, ka hima nda a nga buuyanoo ra ¹¹ hala ya hin ka tun bukawey ra taka kul kaŋ no ga.

Ir ma guwoo ceeci

¹² Man'ti ya nka too guwoo ga ka ben wala ya nka tee boro kaŋ timme hayey kul here. Amma ya mma zuru ka koy a ga, ka ceeci ka duu a, zama agay hunday, *Almasihu [Isa] duu agay. ¹³ Ag'armey, ay si hongu kaŋ agay, ay duu a, amma ay ga haya foo tee kaŋ ti: ka dirŋa haya kaŋ goo banda ka jinehere ceeci. ¹⁴ Ay ga zuru ka koy guwoo ga hala ya duu Irkoy beenaa ciyayanoo gomnoo kaŋ ga duwandi Almasihu Isa sabboo ra.

¹⁵ Ir kaŋ ti boro timmanteyan Irkoy fondaa ra, ir ma takaa woo ka hongu. Nda war goo nda hongu tana haya ga, Irkoy g'a bayrandi war se. ¹⁶ Haya kul kaŋ ga no, nongoo kaŋ ga ir too, takaa woo da, ir ma koy nda jine.

¹⁷ Ag'armey, war kul m'ay guna ka tee, war ma borey guna kaŋ ga dira nda takaa kaŋ war dii a ir ga. ¹⁸ Cee boobo ay n'a har war se, sohō ay g'a har nda hēeni, zama boro boobo diraa ga cebe kaŋ i man'ti kala Almasihu buuyanoo *kaŋandibundoo ga iberiyan. ¹⁹ Ngi kokoroo ti dereroo. Ngi gundey ti ngi koyoo. Hayaa kaŋ g'i haawandi nda i ga bolsay. I si hongu kala aduŋna hayey hinne. ²⁰ Amma ir, ir gorodogoo sii kala beenaa ra kaŋ ra ir ga Hallasikaa kaŋ ti ir Koyoo Isa Almasihu batu nda naanay. ²¹ A g'ir kunturu kaynanta bere k'a himandi nga kunturu daržantaa cine, nda nga hinoo kaŋ n'a noo gaabi a ma haya kul juwal.

^e3.2 Hanšey ti borey kaŋ ga hurubanguyan futaa gaabandi.

^f3.3 Rom borey batagaa 2.28–29.

Pol yaamarey

4¹Woo se ag'armey, ay baakey, ay ga hanse ka faaji war se. War ti ay jaaloo nda ay farabagaa fuulaa. Ay baakey, takaa woo da, wa gaabandi ir Koyoo bande.

²Ay g'a jaaray Ewodi ga, ay g'a jaaray Sintiš ga, i ma tee anniya foo ir Koyoo fondaa ra. ³Ni mo, ay goykasine laadirantaa, ay g'a wiri ni ga, m'i faaba, woyey kaŋ n'ay faaba ka tangam *Alhabar Boryaa haryanoo ra, ngi, nda Klemaŋ, nda goykasinawey jerey mo, ngi kaŋ maapey hantumandi hunaroo citaaboo ra.

⁴Wa jaali waati kul nda ir Koyoo, ay ga yee koyné k'a har: wa jaali.

⁵War boroboryotaraa, adamizey kul ma bay a ga, ir Koyoo man. ⁶War masi alhuzun nda haya kul, amma haya kul kaŋ no, w'a ceeci Irkoy ga jaarayyan ra, nda suurandiyan ra, nda albarka danŋyan. ⁷Irkoy alaafiyaa kaŋ bisa lakkal kul ga war biney nda war miileyaney dii *Almasihu Isa bande.

⁸Aywa ag'armey, haya kul kaŋ ti cimi, haya kul kaŋ ti beeray, haya kul kaŋ ga šerre, haya kul kaŋ ga henan, nda hayayaŋ goo kaŋ ga boori, haya kul kaŋ goo nda maa henna, nda hayayaŋ goo kaŋ ga hima, nda hayayaŋ goo kaŋ ga saabandi, i ma tee war miileyanoo. ⁹Hayey kaŋ war n'i denden, war duu ey, war maar'ey ka dii ey ay ga, w'i tee, woo ra Irkoy kaŋ ti Alaafiyakoyoo ga hanga war.

Pol ga albarka danŋ gomnoo kaŋ i n'a tee maaganda se

¹⁰Ay hanse ka jaali ir Koyoo bande kaŋ ay dii sohō war hongu agay taaga. War hongu agay, amma fondo no war mana duu. ¹¹Man'ti ya mma tilasu nga se ay g'a har war se, zama agay, taka kul kaŋ no ay misoo ti a g'ay wasa. ¹²Nda jaŋay no, ay g'a bay, nda duuray no, ay g'a bay. Haya kul kaŋ no, nongu kul here, ay ga kunji bay, ay ga heray bay. Ay ga duuray bay, ay ga šiitayan bay. ¹³Ay ga hin hayey wey kul bora kaŋ g'ay noo gaabi albarkaa ra. ¹⁴Amma, war na haya henna tee k'ay faaba ay zaraboo ra.

¹⁵War hunday, Filipi borey, war ga bay kaŋ *Alhabar Boryaa haryanoo šintinoo ga, waatoo kaŋ ay hun Masedoni gandaa ra, *Egiliz sii no kaŋ n'ay gaakasinay nooyan wala duuyan here nda man'ti war hinne. ¹⁶Zama ba waatoo kaŋ ay goo Tesalonik, man'ti cee foo hinne, amma cee hinka war ga haya sanba ya ne kaŋ g'ay almuraadey hanse. ¹⁷Man'ti haya no ay ga ceeci, woo kaŋ ay g'a ceeci man'ti kala war naanaa gomnoo ma boobo, a ma bayandi war se. ¹⁸Ay duu haya kul, ay duu ka bisa woo kaŋ ga ay ga too. Ay kungu, zama ay duu hayaa kaŋ war n'a sanba ya ne Epafrodit bande. A tee ya ne sanda sunnaara, sargari kaŋ taandi, a kan Irkoy se. ¹⁹Ay Koyoo ga war almušakkawey kul hanse nga alman daržantaa ra *Almasihu Isa bande. ²⁰Irkoy ir Baabaa, darža ma bara a ga abada hala abada. Amin.

Fooyan kokorantaa

²¹Wa Irkoy boro henanantey kul kaŋ goo *Almasihu Isa bande foo, affoo-foo. Ir armey kaŋ goo ay bande ga war foo. ²²Irkoy boro henanantey kul ga war foo, waaniwaani borey kaŋ goo kokoy beeroo hugoo do.

²³Ir Koyoo Isa Almasihu *anneemaa ma bara war lakkaley bande. [Amin.]